

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 242 «Туризм»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та організація туристичної діяльності»

на тему: **«ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

Виконавець:

студентка факультету міжнародної економіки

Гуц Юлія Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Кандидат географічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Ярьоменко Сергій Григорович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У всьому світі пандемія COVID-19 завдала серйозних наслідків для сільських громад, що мають значну долю своїх економік в туристичній діяльності. Робочі місця були втрачені, а малий бізнес став під загрозою, оскільки обмеження на поїздки призвели до практичної зупинки туризму. Крім того, сільські райони стикаються із зростаючими проблемами старіння населення, зниженням традиційної економічної діяльності та депопуляцією.

Туризм був одним із найбільш швидкозростаючих та найбільш стійких соціально-економічних секторів сучасності. У багатьох країнах вигоди від туризму, включаючи працевлаштування та економічне зростання, зосереджені лише в містах. Нові технології, інновації, зростаючий інтерес серед мандрівників, що вимагають аутентичного місцевого досвіду під час подорожей, а також спрощення сполучення та зв'язку відкривають нові вікна можливостей для туризму в сільській місцевості.

Використання потенціалу туризму для менеджменту та маркетингу сільських територій дає серйозний внесок сектору туризму у досягнення Цілей сталого розвитку. Криза COVID-19 — це також можливість покращити розвиток туристичного сектору, інвестуючи в моделі, які зосереджують увагу на розширенні можливостей та залученні місцевих громад, включенні та збереженні місцевих природних та культурних ресурсів.

Молодь у сільських громадах втричі частіше залишається безробітною, ніж дорослі люди. Без роботи для молоді люди змушені мігрувати до міст або за кордон. Міграція молоді до міст завдає шкоди сільським громадам, часто безповоротно. Деякі села вмирають, а з ними вмирають місцеві звичаї та втрачається культурна спадщина. Розвиток сільського туризму допоможе створити робочі місця у сільській місцевості не лише безпосередньо, а й опосередковано завдяки збереженню та відновленню традиційних видів діяльності. Часто це один з небагатьох життєздатних секторів економіки в цих районах. Цей сектор особливо ефективний у забезпеченні можливостей працевлаштування для жінок та молоді.

Інновації та підприємництво можуть сприяти розвитку сільських територій, пришвидшуючи доступ місцевих постачальників до світових ринків, створюючи новий досвід та розвиваючи бізнес мережі. Залучення нових талантів та інновацій для просування сільських районів має бути в пріоритеті. Отже, проблема пошуку шляхів покращення розвитку сільського туризму Одеської області є актуальною та потребує подальшого вивчення.

Мета дослідження — дослідити теоретико-методичні основи рекреаційної діяльності на сільських територіях та провести аналіз сільського туризму як перспективного напрямку розвитку Одеського регіону.

Завдання дослідження:

- визначити поняття сільського туризму;
- визначити види рекреації на сільських територіях;
- проаналізувати туристично-рекреаційний потенціал Одеської області для розвитку сільського туризму;

- проаналізувати особливості соціально-економічного розвитку сільських територій Одеської області;
- надати оцінку інфраструктури закладів розміщення Одеської області;
- проаналізувати програму розвитку туризму Одеської області;
- розробити рекомендації щодо покращення розвитку сільського туризму Одеської області на прикладі одного з адміністративних сільських районів.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес розробки рекомендацій щодо стратегічних напрямків розвитку сільського туризму одного з адміністративних регіонів .

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність науково-теоретичних, методологічних і практичних аспектів розвитку сільського туризму.

Методи дослідження. З метою досягнення поставлених завдань у роботі використовувалися такі методи дослідження: узагальнення та систематизації; системного і комплексного аналізу; розрахунково-аналітичні та порівняльні методи; економіко-математичні методи; метод системного аналізу та синтезу; графічні й табличні методи для наочного зображення статистичного матеріалу, візуалізації теоретичних та практичних положень.

Інформаційна база дослідження. Інформаційно-нормативною базою дослідження стали закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України, нормативні документи Кабінету Міністрів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, офіційні матеріали Державної служби статистики України у Одеській області, Одеської обласної державної адміністрації, Болградської районної державної адміністрації, офіційні матеріали та публікації міжнародних організацій, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань), та 2-х додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 92 сторінки комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 7 рисунків.

Публікації. Питання, викладені у кваліфікаційній роботі, були розглянуті на міжнародній науково-практичній інтернет-конференції учнів, студентів, аспірантів і молодих вчених «Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства», яка була проведена на базі Волинського національного університету імені Лесі Українки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні основи дослідження рекреаційної діяльності на сільських територіях» автором було розглянуто теоретико-методичні основи рекреаційної діяльності на сільських територіях. На основі аналізу та узагальнення нормативно-правових актів та літературних джерел проведено дослідження питання розвитку сільських територій із уточненням змісту певних понять. Визначено основні особливості формування системи нормативно-правового забезпечення як важливий елемент механізму регулювання розвитку сільських територій, який визначає компетенцію та повноваження суб'єктів управління і

гарантує практичну реалізацію державної політики у сфері сталого розвитку сільських територій. Проаналізовано правове забезпечення діяльності у сфері сільського туризму в Україні та виявлено його недоліки у визначенні економічної та соціальної складових. Зроблено висновки, що сталий розвиток сільських територій можливий за умови розширення несільськогосподарської зайнятості в сільській місцевості, основою якого є розвиток сільського туризму.

У другому розділі «Загальна характеристика розвитку сільського туризму в Одеській області» було розглянуто основні соціально-економічні характеристики Одеської області, а саме сільської місцевості. Особливостями є негативні демографічні характеристики та стан ринку праці, високий рівень безробіття. Значний туристично-рекреаційний потенціал та значна культурна спадщина є перевагою регіону у позиціонуванні на ринку сільського туризму. Значний ресурс має Бессарабія. Розглянута інфраструктура сільського туризму та тенденції розвитку туризму дозволяють зробити висновок про недостатній розвиток, необхідність активізації малого та середнього підприємництва, залучення молоді.

У третьому розділі «Рекомендовані напрямки розвитку сільського туризму в Одеській області» було розглянуто особливості розвитку туризму, стратегічні напрямки на державному та регіональному рівні. Серед них ключовими є гармонізація національного законодавства, створення передумов для розвитку малого та середнього підприємства у сільській місцевості, а також активізація роботи з державно-приватного партнерства. Запропоновано на прикладі Болградського району ключові напрямки покращення, а саме: раціональне використання рекреаційного та туристичного потенціалу району; створення системи координації учасників туристичного ринку; формування професійного кадрового ресурсу для туристичної галузі; інформаційне забезпечення туристського комплексу. Розроблено типовий туристичний продукт, що передбачає використання локальних продуктів гастрономічного туризму, задіяння закладів гостинності у сільській місцевості, що має підтримати розвиток територіальних громад.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Було проаналізовано поняття сільського туризму. Розглянуто теоретико-методичні основи рекреаційної діяльності на сільських територіях. На основі аналізу та узагальнення нормативно-правових актів та літературних джерел проведено дослідження питання розвитку сільських територій із уточненням змісту певних понять. Визначено основні особливості формування системи нормативно-правового забезпечення як важливий елемент механізму регулювання розвитку сільських територій, який визначає компетенцію та повноваження суб'єктів управління і гарантує практичну реалізацію державної політики у сфері сталого розвитку сільських територій. Проаналізовано правове забезпечення діяльності у сфері сільського туризму в Україні та виявлено його недоліки у визначенні економічної та соціальної складових. Зроблено висновки, що сталий розвиток сільських територій можливий за умови розширення

несільськогосподарської зайнятості в сільській місцевості, основою якого є розвиток сільського туризму.

2. Визначено основні види рекреації, які можливі на сільських територіях. Серед них слід вважати діяльність членів особистого селянського, особистого підсобного або фермерського господарства з надання послуг бронювання, розміщення, харчування, інформаційного обслуговування, інших видів послуг, що спрямовані на задоволення потреб туристів. Обслуговує туристів сільській господар, що є членом особистого селянського, особистого підсобного або фермерського господарства, що здійснює господарську діяльність з використанням земельних ділянок та майна.
3. Розглянуто основні соціально-економічні характеристики Одеської області, а саме сільської місцевості. Особливостями є негативні демографічні характеристики та стан ринку праці, високий рівень безробіття.
4. Значний туристично-рекреаційний потенціал та значна культурна спадщина є перевагою регіону у позиціонуванні на ринку сільського туризму. Значний ресурс має Бессарабія, особливо культурна та нематеріальна спадщина, що пов'язано з мозаїчністю етнічного складу. Крім цього, даний регіон входить до проекту «Дороги вина та смаку», що є одним із перспективних кластерів розвитку сільського туризму.
5. Розглянута інфраструктура сільського туризму та тенденції розвитку туризму дозволяють зробити висновок про недостатній розвиток, необхідність активізації малого та середнього підприємництва, залучення молоді.
6. Розглянуто особливості розвитку туризму, стратегічні напрямки на державному та регіональному рівні. Серед них ключовими є гармонізація національного законодавства, створення передумов для розвитку малого та середнього підприємства у сільській місцевості, а також активізація роботи з державно-приватного партнерства.
7. Запропоновано на прикладі Болградського району ключові напрямки покращення, а саме: раціональне використання рекреаційного та туристичного потенціалу району; створення системи координації учасників туристичного ринку; формування професійного кадрового ресурсу для туристичної галузі; інформаційне забезпечення туристського комплексу. Розроблено типовий туристичний продукт, що передбачає використання локальних продуктів гастрономічного туризму, задіяння закладів гостинності у сільській місцевості, що має підтримати розвиток територіальних громад.

АНОТАЦІЯ

Гуц Ю.О. «Шляхи покращення розвитку сільського туризму Одеської області».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 242 «Туризм» за магістерською програмою «Економіка та організація туристичної діяльності». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретико-методичні основи дослідження рекреаційної діяльності на сільських територіях, висвітлюється поняття сільської території та роль сільських територій у туристичній діяльності, досліджується поняття сільського туризму та нормативна база, що забезпечує туристичну діяльність на сільських територіях, наводиться порівняльна характеристика розвитку сільського туризму в країнах Східної Європи.

Проаналізовано стан розвитку сільського туризму в Одеській області, соціально-економічний розвиток регіону, його туристичний потенціал та інфраструктура розміщення сільського туризму.

Запропоновано стратегічні напрямки розвитку сільського туризму в Одеській області. Розроблено комплекс рекомендацій щодо розвитку сільського туризму в Болградському районі на прикладі Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Ресурскомпані Кубей».

Ключові слова: сільські території; державна політика; розвиток сільських територій; туристично рекреаційні зони, рекреаційно-туристичні потреби, державний рівень, туристичні послуги, державне регулювання; кластери; сільський туризм.

ANNOTATION

Huts Y.O. “Ways of improving the development of rural tourism in Odessa region”.

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 242 «Tourism» under the master’s program «Economics and management of tourism». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

Diploma thesis deals with the theoretical and methodological foundations of the study of recreational activities in rural areas, highlights the concept of rural areas and the role of rural areas in tourism, examines the concept of rural tourism and regulations providing tourism in rural areas, comparative characteristics of rural tourism in Eastern Europe. The state of rural tourism development in the Odessa region, socio-economic development of the region, its tourist potential, and rural tourism infrastructure are analyzed. Strategic directions of rural tourism development in the Odessa region are offered. A set of recommendations for the development of rural tourism in the Bolgrad region has been developed on the example of the Agricultural Service Cooperative "Resource Company Kubei".

Keywords: rural territories; state policy; development of rural territories; tourist recreation areas, recreation and tourism needs, state level tourism, government regulation; clusters; rural tourism.